

МОЈА ФАРМА - ДОБРА ФАРМА!

S poštovanjem,

ORCA

Добро њима, добро свима

.....
*Сазнајте шта је добробит животиња
и зашто је она важна за фармере?*

ПЕТ ДОБРИХ РАЗЛОГА

за бригу о добробити фармским животињама:

- 1. Добит** – добробит животиња значи повећање конкурентности, приступ новим тржиштима и већи профит за фармера.
- 2. Осећајност** – животиње су осећајна бића која могу осетити бол, патњу и стрес, баш као и људи. Човек има моралну обавезу и дужност да животињама које држи обезбеди услове који одговарају њиховим потребама.
- 3. Безбедност хране** – добробит животиња значи производња здраве и безбедне хране животињског порекла за потрошаче.
- 4. Раст продуктивности** – добробит животиња значи бољи раст, већа производност и успешнија репродукција фармских животиња.
- 5. Обавеза** – обезбеђивање добробити животиња законска је обавеза власника, односно држалаца животиња у Србији.

Ово су разлози због којих добробит животиња заокупља све више пажњу потрошача, произвођача и законодаваца који интензивно раде на обезбеђивању производа који су произведени у складу са високим стандардима добробити животиња.

ШТА ЈЕ ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА?

Добробит животиња је стање када се животиња добро осећа - стање у којем су задовољене физичке и психичке потребе животиње, као и њене потребе у понашању.

Добробит животиња може се проценити на основу међународно прихваћеног концепта „**Пет слобода**“:

- 1. Слобода од глади и жеђи** – кроз обезбеђивање довољних количина квалитетне хране и свеже воде;
- 2. Слобода од неудобности** – кроз обезбеђивање одговарајућег заклона и места за одмор;
- 3. Слобода од бола, повреда и болести** – кроз обезбеђивање брзе и адекватне ветеринарске неге и превентивне здравствене заштите;
- 4. Слобода од страха и стреса** – кроз обезбеђивање услова и поступака који не доводе до менталне патње животиње;
- 5. Слобода испољавања природних облика понашања** - карактеристичних за врсту којој животиња припада – кроз обезбеђивање довољно простора, адекватних објеката за држање животиња и одговарајућег друштва животиња исте врсте.

Како би могао да обезбеди добробит животиња власник, односно држалац мора да познаје потребе животиња које држи, као и да зна да различите животињске врсте имају различите потребе.

Добробит се може измерити!

Добробит животиња је објективна, научна категорија која се може измерити применом посебних знања и метода. Европска унија развила је алате за процену добробити животиња, захваљујући којима потрошачи, произвођачи и законодавци имају поуздану информацију о стању добробити животиња од којих потичу прехранбени производи.

“Добробит животиње је остварена када је животиња здрава, ухрањена, безбедна, у стању да испољи природно понашање, ако јој је удобно и када не пати услед непријатних стања каква су бол, страх и стрес.”

(Terrestrial Animal Health Code, OIE 2009)

ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА ЈЕ ВАЖНА ЗА ФАРМЕРЕ

“Успешни фармери знају да ако животињама обезбеде све што им је потребно - добро окружење, негу, могућност да испоље различите облике понашања, онда ће те животиње пружити фармеру оно што је њему потребно – раст продуктивности, а такође и профит.”

Andy Butterworth, Универзитет у Бристолу

**Добробит фармских животиња
= раст продуктивности / безбедна и квалитетна храна
= профит**

ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА = РАСТ ПРОДУКТИВНОСТИ

Научна истраживања показала су да животиње које су лошег физичког и менталног здравља могу имати нижу стопу репродукције, раста и производности.

“Имаћемо бољу продуктивност, ако се крава осећа добро, има добро окружење и добру храну. Дају нам више када су здраве, а и лакше је радити са здравим кравама.”

Mats Eriksson, власник фарме млечних крава из Шведске

Ако окружење у коме је животиња смештена није у потпуности прилагођено њеним потребама, она ће бити изложена стресу. Њен организам ће се борити да се прилагоди неодговарајућим условима у којима се налази, а енергија коју добија из хране трошиће се, уместо на раст и продукцију, на процес прилагођавања овим условима живота. Због тога лоше стање добробити животиња води губицима у расту, продукцији и размножавању.

Неадекватан однос према животињама може код њих проузроковати страх од људи, чиме се нарушава добробит, а тиме и раст и репродукција животиње. Научна истраживања су показала да повишен ниво страха од људи код свиња смањује раст за 6%, односно репродукцију за 7% („Добробит животиња за одгајиваче стоке“, RSPCA, Australia)

“Добробит животиња је начин опхођења нас према животињама и њихов живот који им пружамо. По мени, као држаоцу живине, што им пружимо квалитетније услове живота, то ће се и нама вратити више кроз економске ефекте.”

Саша Ђуровић, власник фарме живине “Омнија”

“Многи фактори доприносе производњи сигурне и здраве хране, али здравље и добробит животиња су од највећег значаја.”

(OIE, 2004)

ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА = БЕЗБЕДНА И КВАЛИТЕТНА ХРАНА

Добробит животиња је кључни фактор у производњи безбедне и квалитетне хране животињског порекла. Научна истраживања су показала да исхрана крава музара избалансираном храном доприноси одржавању хранљиве вредности млека. Такође, пажљиво поступање са животињама пре и током клања доприноси спречавању умањења квалитета меса (Gregory 2007).

Чест начин инфицирања бактеријом *E. coli* код људи јесте загађење меса животињским изметом што се дешава услед држања стоке у условима пренасељености. Такође, инфекција бактеријом *Salmonella*, која се преноси од живине и јаја на људе, повезана је са лошим начином гајења живине, односно нарушеном добробити ових животиња.

Све већа заинтересованост потрошача за производе добијене у складу са стандардима добробити животиња подстиче произвођаче и откупљиваче производа животињског порекла у Европској унији да им овакве производе понуде.

“Потрошачи су се нарочито заинтересовали за добробит животиња након низа „скандала“ у производњи хране, као што су болест лудих крава, слинавка и шап и друге. Све ово је последица индустријске производње.”

Др Mara Miele, Универзитет у Кардифу

ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА = ПРОФИТ

Пракса фармера широм европских земаља показала је да је концепт добробити животиња на фармама економски исплатив.

“Достизање високих стандарда у области добробити животиња позитивно утиче на јачање конкурентности производа животињског порекла на домаћем и европском тржишту, а самим тим и на одржив рурални развој.”

Национални програм руралног развоја Републике Србије за период 2011-2013

Потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању, Србији су се отворила врата за извоз производа на тржиште Европске Уније, које снабдева преко 500 милиона потрошача. Међутим, европске фирме које увозе производе из ваневропских земаља, захтевају да они буду произведени у складу са стандардима добре пољопривредне праксе (GLOBAL GAP стандардима) у којима добробит животиња заузима посебно место. Стога, испуњавање стандарда добробити животиња представља неопходан корак за наше одгајиваче који желе да своје производе пласирају на тржиште ЕУ.

Истраживања Еуробарометра, показала суда у Европској унији (у зависности од земље) од 33 до 81% потрошача је спремно да плати додатну цену за кокошија јаја произведена у складу са стандардима добробити животиња (Еуробарометар, 2006), док у Србији овај проценат износи 63% (Ipsos Strategic Marketing, 2010).

“Мање од 1% јаја у Србији произведено је у складу са најновијим прописима о гајењу кока носилца у ЕУ. То је један од разлога зашто јаја нису на листи производа за извоз у ЕУ.”

(Медијски истраживачки центар, 2012. године)

БОЉЕ СПРЕЧИТИ, НЕГО ЛЕЧИТИ

Корисни савети како да спречите угрожавање добробити ваших животиња:

- Редовно обилазите и посматрајте своје животиње. Редовним обиласцима упознајете боље своје животиње и њихове облике понашања. Тако ћете лакше препознати промене у њиховом понашању и добробити.
- Редовно проверавајте храну, воду и приступ склоништу који су доступни вашим животињама.
- Научите да препознате опште знаке бола и стреса код животиња које гајите.
- Опходите се према животињама на начин који неће проузроковати стрес и бол код животиња.
- Навикните животиње на одвајање од групе као и на контакт са људима, како би се смањило страх од изолације, односно контакта са људима.
- Пажљиво се опходите према вашим животињама приликом обављања непријатних сточарских процедура. Тако ћете смањити негативне ефекте ових захвата, а умањити се и негативна асоцијација коју животиње могу имати у вези са процедурама и људима који о њима брину.
- Потражите стручни савет. Консултујте се са својим ветеринаром и саветником из стручне пољопривредне службе како можете унапредити здравље и добробит својих животиња, односно смештај, исхрану и свакодневну бригу о животињама.

Имајте увек на уму правило „Пет слобода“, јер вам оно може послужити као користан водич за проверу добробити животиња које гајите.

Организација за поштовање и бригу о животињама - ORCA је организација цивилног друштва која заступа добробит животиња у Србији, доприносећи благостању људи и заштити животне средине. Кроз дугогодишњи рад, ORCA је препозната као релевантан и поуздан партнер грађана и надлежних институција у остваривању добробити животиња у Србији.

Програм “Пет слобода на фарми” усмерен је на остваривање добробити фармских животиња. Овим програмом желимо да допринесемо успостављању високих стандарда добробити фармских животиња у Србији, што ће унапредити квалитет и безбедност хране, развој села и заштиту животне средине.

Пројекат “Стандарди добробити фармских животиња у Србији” спроводимо са циљем истраживања стања добробити животиња на фармама, израде високих стандарда добробити фармских животиња и Акционог плана за примену ових стандарда на територији града Сремска Митровица. Пројекат спроводимо у партнерству са градом Сремска Митровица, уз подршку Министарства пољопривреде и Британског краљевског удружења за спречавање окрутности према животињама (RSPCA). У реализацију пројекта укључени су домаћи стручњаци, као и експерти за добробит животиња са Универзитета у Бристолу (Велика Британија).

Заједно можемо постићи високе стандарде добробити животиња на фармама у Србији

Прикључите се и Ви нашој иницијативи!

www.orca.rs

Пројекат финансира ЕУ у оквиру програма “Подршка цивилном друштву”